

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vetere Clerico, Monacho, Clerico-Monacho, Libri Tres

Primus veterem habitum: Secundus conuictum ac disciplinam: Tertius honores ac priuilegia describit

De Clerici, Monachi Vetere Institvto. Liber Primvs - Distinctus in tres Partes. In quibus, praeter veterem eorum habitu[m], multa quoque inserta de veste veterum laicorum. Breuiterq[ue] explicata singulorum origo, & antiquitas.

Landmeter, Laurentius

Lovanii, 1626

Cap. XVIII. Clericis Romanis fuit peculiare calceamentum, quædamque alia ornamenta. Quid Cmppages. Vdones. Mappulæ. Mappa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11007

*Vesipes
à calceis
unctis.*

magnum incessui munimentum sutrina veneria prospexere, perones effeminatos. Ita illi vterque seuerè. Sed nec à monachis, nedum Clericis recepti.

Videntur verò Clerici aliud à monachis habuisse calceamentum. Ita colligo ex Actis S. Fulgentij, quæ dicunt; Fulgentium è monacho Episcopum factum, *nec ipsa calceamenta suscepisse Clericorum: aut vltimis caligis tempore hiemis, aut caligulis tempore æstatis vsum.*

CAPVT XVIII.

Clericis Romanis fuit peculiare calceamentum, quedamque alia ornamenta. Quid Compages. Vdones. Mappule. Mappa.

*epistola.
rum l. 7.
ep. 28.*

Obseruo præterea, Clericis Romanis peculiariter concessum, Compages induere. Quare iussit S. Gregorius corripi Diaconos Ecclesiæ Cathanensis, *quod calceati compagis præsumpsissent incedere.* Quale genus calceamenti Compages fuerint mihi non satis constat. Si vocis etymologia atten-

ET MONACHORVM HABITV 81
attendatur Compages dicti videtur, quod
plantæ habenis teretibu, vt loquutus est
Agellius, aut obstragulis, vt Plinius, com-
paginantur. Glossa ad cap. Peruenit, quod ^{dist. 93.}
est Gregorij Magni, epistolâ iam citatâ,
Compages interpretatur Sandalia aut ca-
ligas Episcopales.

In eâ picturâ, quam accuratè descripsit
Iohannes Diaconus ac in suis Annalibus <sup>tom. 7.
an. 607.</sup>
expressit Baronius, quæque ad viuum ex-
primit S. Gregorium & vtrumque eius
Parentem Gordianum tunc Ecclesiæ Ro-
manæ Presbyterum, ac Syluiam, solæ ap-
parent calceorum extremitates: videntur-
que in eâ parte quæ supra pedem est, pro-
fundius incisi. habuisse verò elegantio-
rem suffulturam ex panno lineo candido,
ego coniecto, quod existimem ornatum
hunc originem ducere à Constantinianâ <sup>apud
Grat.
dist. 98.</sup>
constitutione, in qua Imperator, *Sicut Se-
natus noster calceamentis utitur cum Vdo-
nibus, id est, candido linteamine illustratis;
sic utantur et S. R. E. Clerici.* In Græco
nihil habetur de Vdonibus, vt notatur in

L recen-

82 DE VETERE CLERICORVM

recentiore Decreti æditione quæ iussu Gregorij XIII. facta est, sed tantum, *Calceis cum linteis albis*. Vdones enim potiùs certum genus calceamenti, quam calceorum ornatus. Vnde apud Martialem, *Vdones cilicij*. De quibus ipse in Apophor.

*Non hos lana dedit, sed olentis barba mariti,
Cyniphio poterit planta latere sinu.*

Obiter hîc addo, præter Compages fuisse quoque Clericis Romanis, Dalmaticas & mappulas vt ornamenta propria: cæteri his vsi non nisi ex priuilegio. Docent ver-

Regist. l.

7 ind. 2.

ep. 111.

ba Gregorij Papæ, qui Aregio Episcopo, *Te (inquit) & Archidiaconum tuum, Dalmaticarum vsu decorãdos esse censuimus*. Ac

refertur

dist. 93.

c. illud

88200.

de mappulis euidētius, quando scribit Iohanni Episcopo Rauennati: *Illud quod pro utendis à Clero vestro mappulis scripsistis, à nostris est Clericis fortiter obuiatum; dicentibus nulli hoc vnquam alij Ecclesia fuisse concessum*. Erant porrò mappulæ candida equorum strata ex pãno lineo. quali equorum ornamento vsos quoque fuisse Carthophylaces Ecclesiæ Constantinopolita-

næ

næ refert ex Balsamone Baronius. & meminit Auctor vitæ S. Gregorij *Planetatorum mappulorumque* Pontificem in solenni processione præcedentium. Et quia Glossa pro intellectu vocis (mappula) de quâ hic mentio, remittit lectorem ad Iustiniani Authenticum de Consulibus; monedū eum censui, longè aliud ibi per, Mappā, significari. Mappa enim eo loco, ludus Circensis est, quem Iustinianus eâ Cōstitutione, Consuli in suo secundo processu exhibere permittit. Originem nominis retulit Cassiodorus, vbi scripsit. *Mappa qua Circensibus nomen dare videtur, tali casu fluxit in morem. Cum Nero prandium protenderet, & celeritatem, ut adsolet, populus spectandi avidus flagigaret; ille mappam, quâ tergendis manibus utebatur iussit abijci per fenestram ut libertatem daret certaminis postulati. Hinc tractum est, ut ostensa mappa certa videretur promissio Circensium futurorum. Huc spectat illud lepidi Poetæ:
Cretatam prætor, cum vellet mittere mappā,
Prætori mappam surripit Hermogenes.*

Tomo 8.
an. 195.

Novell.
105.
Collat. 8.

3. ep. 57.
ad Euseb.
Præf.
pres.

Tertull.
cont. Va-
lent. &
de Spect.
cap. 16.

Item illud apud Tertull. *Mappa missa est.* A mappa igitur quam in populum magistratus mittebat, tanquam indicem & promissionem Circensium futurorum, & ipsi ludi sic appellati sunt.

CAPVT XIX.

Quo colore veteres in veste vsi. Romani, Iudai, Afri, Aegyptij, in veste albâ. Quid distet inter album & candidum. Galli fortè in rufâ.

TRanseo nunc ad vestium colorem. Ac primùm aduerto, veteribus non tantum Romanis, sed & alijs nationibus placuisse colorem album. Docet Lipsius lib. primo Electorum. Est enim simplicior, vnde & congruentior simplici vetustati, cui placebat quod magis à naturâ, minus ab arte. Et cum à nato ferè orbe lana hominibus vestem dederit: oves verò aut albæ, aut nigræ nascantur; restat vt natiuus vestium color, aut albus, aut niger siue furuus sit. Hanc coloris simplicitatem
tanti